

Prima instanță: Curtea de Apel Chișinău (jud. G. Dașchevici)

DECIZIE

27 iulie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței

Judecători:

Tatiana Vieru

Valentina Clevadî

Oleg Sternioală

examinând recursurile declarate de Ministerul Justiției al RM și de către avocatul Aliona Postoroncă, în interesele OOO „Композит”, împotriva încheierii din 21 iunie 2016 a Curții de Apel Chișinău,

adoptată în pricina civilă la cererea OOO „Композит”, reprezentată de Biroul Asociaț de Avocați Veaceslav Lîci & Partenerii, parvenită prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova privind recunoașterea și executarea hotărîrii arbitrale străine,

c o n s t a t ă :

La data de 17 iunie 2016, prin intermediul Ministerului Justiției al RM a parvenit cererea creditorului OOO „Композит”, reprezentată de Biroul Asociaț de Avocați Veaceslav Lîci & Partenerii, privind recunoașterea și executarea pe teritoriul Republicii Moldova a hotărîrii Institutului de Arbitraj al Camerei de Comerț din Stockholm din 14 iunie 2016 privind măsurile de asigurare (dosar CCS Arbitraj 2016/095).

În motivarea cererii s-a indicat că, prin hotărîrea Institutului de Arbitraj al Camerei de Comerț din Stockholm din 14.06.2016 (în continuare hotărîrea CCS din 14.06.2016) s-a dispus aplicarea măsurilor de asigurare provizorii asupra acțiunilor BC „Moldova Agroindbank” SA și anume: Banca Națională să se abțină de la întreprinderea cărorva pași ulteriori în privința executării/implementării prevederilor paragrafului 3 al părții operative a Deciziei 43 și paragrafului 7 al Decretului 15/2 (în măsura în care prevederile menționate ale Decretului 15/2 sunt legate de Banca Națională); ordonă ca pîrîtul (fie dacă acționează prin intermediul Băncii Naționale și/sau prin intermediul Comisiei sau altfel) să se abțină de la întreprinderea cărorva pași ulteriori în legătură cu anularea acțiunilor.

Prin încheierea din 21 iunie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea creditorului OOO „Композит”, reprezentată de Biroul Asociaț de Avocați Veaceslav Lîci & Partenerii, parvenită prin intermediul Ministerul Justiției al RM

privind recunoașterea și executarea pe teritoriul Republicii Moldova a hotărârii Institutului de Arbitraj al Camerei de Comerț din Stockholm din 14 iunie 2016 privind măsurile de asigurare (dosar CCS Arbitraj 2016/095), în pricina civilă la cererea creditorului OOO „Композит” împotriva Republicii Moldova, reprezentată de Guvernul RM, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene cu privire la hotărârea extraordinară despre asigurarea acțiunii în litigiu investițional.

La data de 22 iunie 2016 Ministerul Justiției al RM a declarat recurs împotriva încheierii instanței de apel, solicitând casarea acesteia cu emiterea unei noi decizii prin care să fie recunoscută și executată pe teritoriul RM hotărârea Institutului de arbitraj al Camerei de Comerț din Stockholm din 14 iunie 2016 privind măsurile de asigurare (dosar CCS Arbitraj 2016/095).

La data de 04 iulie 2016 avocatul Aliona Postoroncă, în interesele OOO „Композит”, a declarat recurs împotriva încheierii din 21 iunie 2016 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia cu emiterea unei noi decizii prin care va fi dispusă restituirea cererii de chemare în judecată ca depusă de o persoană neîmputernicită.

În motivarea recursului s-a invocat că, OOO „Композит” nu s-a adresat cu o astfel de cerere în instanțele judecătorești din Republica Moldova și nu a împuternicit vre-o persoană fizică sau juridică să facă careva acțiuni în acest sens.

Susține că, procesul civil a fost pornit în baza unei cereri de chemare în judecată, în care în calitate de reclamant figurează OOO „Композит”, semnată de Ministrul Justiției al RM - Valentin Cebotari. În opinia sa, pentru a declanșa un proces civil este necesar ca persoanele interesate să sesizeze instanța de judecată competentă, acest fapt prezumând că activitatea instanțelor judecătorești se caracterizează prin faptul că ele nu pot începe activitatea lor decât pe baza unor cereri, înaintate de cei interesați în vederea apărării drepturilor încălcate sau contestate, așa după cum prevede art. 7 alin. (1) CPC, conform căruia instanța judecătorească intenționează procesul civil la cererea persoanei care revendică apărarea unui drept al său încălcat sau contestat, libertăți ori a unui interes legitim.

Consideră că, pentru a fi intentat un proces civil nu este suficient numai actul depunerii cererii de chemare în judecată în instanța de judecată, ci este nevoie să fie soluționată și chestiunea cu privire la primirea cererii de chemare în judecată în conformitate cu prevederile legale. Este necesară și importantă verificarea tuturor condițiilor de exercitare a acestui drept prevăzute de legislația procesuală. Deci, în situația în care cererea de chemare în judecată nu întrunește exigențele prevăzute de lege, judecătorul, în dependență de caz, va întreprinde una din măsurile prevăzute de art. 169 CPC - refuză de a primi cererea, art. 170 CPC - restituie cererea de chemare în judecată. Astfel, legislația procedurală, prin prisma art. 166, 169, 170 CPC, instituie anumite cerințe pentru realizarea dreptului la acțiune, adică pentru intentarea unui proces civil.

Reiterează că, OOO „Композит” nu s-a adresat în instanțele de judecată din Republica Moldova cu cerere privind executarea executării hotărârii arbitrale străine și nu a acordat astfel de împuterniciri Ministerului Justiției. Mai mult ca atât, nu există cadrul legal, care ar permite Ministerului Justiției să se adreseze din numele

ООО „Композит” în instanța de judecată cu o cerere privind executarea executării hotărârii arbitrale străine. Astfel, consideră că, Ministrul Justiției nu a avut împuterniciri de la ООО „Композит” să semneze și să depună din numele ООО „Композит” cererea sus-indicată, ori, transmiterea/delegarea împuternicirilor menționate de la o persoană juridică străină către Ministrul Justiției al RM este interzisă de lege.

În conformitate cu art. 425 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la pronunțarea ei.

Din materialele cauzei rezultă că încheierea contestată a fost pronunțată la data de 21 iunie 2016 și remisă în adresa participanților la proces la data de 28.06.2016, fapt confirmat prin scrisoarea de însoțire anexată la dosar (f.d. 107).

Colegiul reține că, la materialele pricinii lipsește confirmarea recepționării acesteia de către recurenți, ceea ce atestă că recursurile declarate de către Ministerul Justiției al RM la data de 22 iunie 2016 și respectiv de către avocatul Aliona Postoroncă, în interesele ООО „Композит” la data de 04 iulie 2016, sunt în termen.

Studiind recursurile declarate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge recursurile declarate de Ministerul Justiției și de către avocatul Aliona Postoroncă, în interesele ООО „Композит”, și de a menține încheierea recurată din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 427 lit. a) CPC, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Din conținutul recursului declarat de Ministerul Justiției al RM rezultă că acesta invocă dezacordul cu încheierea din 21 iunie 2016 a Curții de Apel Chișinău, considerând-o neîntemeiată.

Totodată, instanța de recurs constată că recursul declarat de Ministerul Justiției al RM este unul nemotivat, care nu conține esența și temeiurile recursului, argumentul ilegalității sau netemeinicii încheierii atacate.

La caz, Colegiul reține că în conformitate cu art. 437 alin.(1) lit. f) CPC, cererea de recurs trebuie să fie dactilografiată și trebuie să cuprindă esența și temeiurile recursului, argumentul ilegalității deciziei atacate, solicitările recurentului, propunerile respective.

Prin urmare, în lipsa acestor caracteristici ale recursului, instanța de recurs este în imposibilitate de a verifica legalitatea încheierii contestate.

Instanța de recurs remarcă că deși recurentul a indicat la faptul că motivele desfășurate ale cererii de recurs vor fi expuse suplimentar, recursul motivat nu a fost depus, aspect ce impune respingerea unui asemenea recurs.

Or, Ministerul Justiției al RM fiind conștient că a depus încă la 22 iunie 2016 doar cererea de recurs nemotivată, avea obligația de a întreprinde toate măsurile necesare, după cum sugerează și jurisprudența CEDO (Van Harn versus Germany, nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007), de a proteja drepturile sale de acces la instanță prin depunerea unui recurs motivat.

Cu referire la recursul declarat de către avocatul Aliona Postoroncă, în interesele OOO „Композит”, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Prin încheierea din 21 iunie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea creditorului OOO „Композит”, reprezentată de Biroul Asociat de Avocați Veaceslav Lîci & Partenerii, parvenită prin intermediul Ministerului Justiției al RM privind recunoașterea și executarea pe teritoriul Republicii Moldova a hotărârii Institutului de Arbitraj al Camerei de Comerț din Stockholm din 14 iunie 2016 privind măsurile de asigurare (dosar CCS Arbitraj 2016/095), în pricina civilă la cererea creditorului OOO „Композит” împotriva Republicii Moldova, reprezentată de Guvernul RM, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene cu privire la hotărârea extraordinară despre asigurarea acțiunii în litigiu investițional.

Verificând legalitatea încheierii contestate de către avocatul Aliona Postoroncă, în interesele OOO „Композит”, Colegiul conchide că recursul este neîntemeiat și care urmează a fi respins din următoarele considerente.

Este de menționat că, în recursul declarat, avocatul A. Postoroncă s-a referit la precum că erorile procesuale admise de către Curtea de Apel Chișinău la examinarea cererii depuse de către Ministerul Justiției invocând lipsa de împuterniciri. În fond, încheierea adoptată de către Curtea de Apel Chișinău nu a fost contestată.

Respectiv, Colegiul, în conformitate cu art.442 Cod de procedură civilă, verifică doar în limitele invocate în recurs, actul de dispoziție contestat.

În recurs s-a solicitat, restituirea cererii depuse de către Ministerul Justiției pe motiv că ultimul nu a fost împuternicit de către OOO „Композит” de a depune cererea privind recunoașterea și executarea hotărârii arbitrale străine.

La acest capitol Colegiul remarcă că, nu este posibilă restituirea cererii de recunoaștere și executare silită din motivul că o astfel de acțiune procedurală instanța de judecată este în drept de a o efectua pînă la pornirea procesului, adică pînă la punerea pe rol a cererii. Odată ce cererea a fost pusă pe rol, instanța de judecată nu mai este îndreptățită de a restitui cererea, fiind depășită faza procesului cînd o astfel de acțiune ar putea fi îndeplinită.

Mai mult ca atît, instanța de recurs nici nu dispune de competență de a restitui cererea de chemare în judecată.

Cu referință la argumentul invocat referitor la lipsa împuternicirilor Ministerului Justiției de a depune cerere în instanța de judecată de a recunoaște și a executa hotărîrea arbitrală străină, Colegiul reține următoarele.

Din materialele cauzei rezultă că de fapt cererea privind recunoașterea și executarea hotărîrii arbitrale străine a fost adresată Ministerului Justiției de către OOO „Композит” prin intermediul Biroului Asociat de Avocați Veaceslav Lîci & Partenerii (f.d.2-3) și recurentul nu neagă acest fapt.

În cererea specificată se indică despre hotărîrea arbitrală străină și se solicită executarea acesteia. Mai mult ca atît, în cerere se mai indică că hotărîrea urmează a fi executată benevol de către partea împotriva căreia a fost adoptată această hotărîre.

Rezultînd din faptul adresării către Ministerul Justiției cu cererea menționată, ultimul a și adresat instanței competente cererea de recunoaștere și executare a

hotărîrii arbitrale străine. Ori, pentru a fi posibilă executarea unei hotărîri arbitrale străine, aceasta urmează mai întîi a fi recunoscută de către instanța judecătorească națională competentă și doar apoi fiind pusă în executare.

Acest fapt rezultă atît din prevederile legislației naționale – art.156 alin.(1) Cod de executare, conform căruia hotărîrile judecătorești și hotărîrile arbitrale străine se primesc spre executare și se execută numai în cazul în care executarea lor a fost recunoscută și încuviințată conform procedurii stabilite în capitolul XLII din Codul de procedură civilă, cît și din prevederile Convenției de la New York pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine din 10.06.1958 și Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse cu privire la promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor capitale din 17.03.1998, conform cărora fiecare dintre Statele contractante va recunoaște autoritatea unei sentințe arbitrale și va acorda executarea acestei sentințe conform regulilor de procedură în vigoare pe teritoriul unde sentința este invocată.

Colegiul mai relevă că conform art.10 alin.3 Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse cu privire la promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor capitale din 17.03.1998, decizia de arbitraj este definitivă și obligatorie pentru ambele părți în litigiu. Fiecare dintre Părțile Contractante se obligă să execute o asemenea decizie în conformitate cu legislația țării sale.

Avînd în vedere caracterul obligatoriu al hotărîrii arbitrale străine pentru Republica Moldova, în baza actelor internaționale menționate: Convenția de la New York pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine din 10.06.1958 și Acordul între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse cu privire la promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor capitale din 17.03.1998, Ministerul Justiției pentru a pune în executare hotărîrea arbitrală, mai întîi, a solicitat recunoașterea acesteia și această solicitare nu poate fi tratată ca fiind o solicitare abuzivă și depusă de o entitate fără împuterniciri, deoarece urmărește scopul executării unui act obligatoriu și este depusă după ce a fost solicitată executarea benevolă de către OOO „Композит”.

Respectiv, Ministerul Justiției a respectat întocmai atît solicitarea OOO „Композит”, cît și prevederile legale naționale la depunerea cererii în Curtea de Apel Chișinău.

Mai mult ca atît, Colegiul decelează că, solicitînd, în recursul declarat, restituirea cererii de recunoaștere și executare a hotărîrii arbitrale străine depuse de către Ministerul Justiției, avocatul A. Postoroncă nu a negat faptul că OOO „Композит” a solicitat Guvernului Republicii Moldova, Ministerului Justiției, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Băncii Naționale etc. executarea benevolă a hotărîrii arbitrale străine.

Avînd în vedere caracterul peremptoriu al obligațiilor asumate prin tratatele și acordurile internaționale semnate, Ministerul Justiției a și depus cererea privind recunoașterea hotărîrii arbitrale străine.

În acest context, Colegiul menționează că legislația procesuală a Republicii Moldova, nu prevede expres cine ar urma să depună cererea de recunoaștere a hotărîrii arbitrale străine și ca consecință nu este principial ca cererea de recunoaștere

și încuviințare de executare a unei hotărâri arbitrale străine să fie depusă în instanța de judecată competentă doar de către partea care a avut câștig de cauză.

Colegiul constată că nu există nici o normă legală care ar interzice persoanei/entității care reprezintă partea împotriva căreia se invocă o hotărâre arbitrală străină să depună cerere de recunoaștere și încuviințarea executării hotărârii arbitrale străine în timp ce se urmărește executarea benevolă a actului de dispoziție. Or, nu există o prevedere legală care ar interzice executarea benevolă a unei hotărâri judecătorești.

De asemenea, este important de a reține că nu urmează a se confunda cererea de recunoaștere și executare a unei hotărâri arbitrale străine cu depunerea titlului executoriu spre executare.

La acest capitol Colegiul indică că, în rezultatul recunoașterii pe teritoriul Republicii Moldova a unei hotărâri arbitrale străine, în conformitate cu art.475³ alin. 4 Cod de procedură civilă, în temeiul hotărârii arbitrale străine și a încheierii irevocabile emise în conformitate cu alin.(1) lit. a) din prezentul articol, instanța judecătorească menționată la art.475¹ alin.(1) eliberează titlul executoriu care servește drept temei pentru inițierea procedurii de executare în condițiile Codului de executare.

În conformitate cu art.15 alin.(1) Cod de executare, documentul executoriu se prezintă spre executare de către creditor.

Astfel, din normele citate rezultă că, doar creditorul poate prezenta titlul executoriu pentru a fi executat, după ce hotărârea arbitrală străină a fost recunoscută de către instanța competentă.

Tot aici, este important de menționat că, aceste acțiuni – depunerea titlului executoriu se efectuează de către creditor în cadrul executării silită, care este definite de art.10 alin.(1) Cod de executare, ca fiind un ansamblu de măsuri, prevăzute de prezentul cod, prin care creditorul realizează, prin intermediul executorului judecătorească, cu concursul organelor de stat abilitate, drepturile sale, recunoscute printr-un document executoriu, dacă debitorul nu-și îndeplinește benevol obligațiile.

În speță, însă, problema litigioasă este depunerea cererii de recunoaștere a hotărârii arbitrale străine nu și depunerea titlului executoriu pentru executare silită eliberat ca urmare a recunoașterii hotărârii arbitrale străine.

Avînd în vedere cele expuse, Colegiul consideră că Ministerul Justiției a fost îndreptățit de a depune cererea parvenită de la OOO „Композит” prin intermediul Biroului Asociaț de Avocați Veaceslav Lîci & Partenerii, iar Curtea de Apel Chișinău în conformitate cu prevederile legale a reținut-o spre examinare.

În conformitate cu art. 427 lit. a) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de Ministerul Justiției al RM.

Se respinge recursul declarat de către avocatul Aliona Postoroncă, în interesele OOO „Композит”.

Se menține încheierea din 21 iunie 2016 a Curții de Apel Chișinău adoptată în pricina civilă la cererea OOO „Композит”, reprezentată de Biroul Asociați de Avocați Veaceslav Lîci & Partenerii, parvenită prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova privind recunoașterea și executarea hotărîrii arbitrale străine.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței

Tatiana Vieru

Judecători:

Valentina Clevadî

Oleg Sternioală